

DR KENÉZ - KURLÄNDER EDE

SZEMLÉJE

SZOMBAT

A Szentegylet 147-ik évi közgyűlése

A spanyolországi Maimuni ünnepek. — Supka Géza cikke. — Levélváltás a szerkesztővel. — Változatok a Minjan körül. — A budai közgyűlés. — Ki lesz az új pesti főrabbi? — A rabbitekintély körül. — Olvasom . . . Nem olvasom . . . ! Színes riportok, hírek stb.

VIII. évfolyam 8—9. szám.

1935. április 17

A címlap Beróny Róbert rajza.

ÜNNEPI ISTENTISZTELET a Dohány utcai izr. templomban Rákóczi Ferenc emlékére. A pesti izr. hitközség előljárósága II. Rákóczi Ferenc fejedelem halálának kétszázadik évfordulója alkalmából, hétfőn délelőtt fél 9 órakor ünnepi emlékestentiszteletet rendezett a Dohány utcai templomban. A templomi ünnepségen testületileg jelentek meg a pesti izr. hitközség előljárósága és a felekezeti intézmények vezetői. Teljes számban volt fel az iskolák ifjúsága, mely zsúfolásig töltötte meg a templom hajóit és karzatait. Az ünnepi istentisztelet a Hisekegy elénekklésével kezdődött, majd Ábrahámsohn Manó főkántor zsoltárára következett, utána dr. Groszmann Zsigmond rabbi mondott magasszárnyalású beszédet, méltatva II. Rákóczi Ferenc emlékét és dicsőítve a szabadság eszményét. A Himnusz elénekklésével ért véget a templomi emlékünnepe. — A pesti izr. hitközség valamennyi többi templomában ugyancsak ünnepi istentiszteletet tartottak II. Rákóczi Ferenc emlékére.

A HASKORA EGYLET (Budapest, VI. Hunyadi-tér 3) az elmúlt napokban tartotta ezévi rendes közgyűlését Loschitz Ferenc elnök vezetése alatt. A költségvetés letárgyalásán kívül a tisztikar kiegészítése volt a tárgy. Megválasztásra kerültek: alelnökké dr. Láng Géza. (uj), ellenőrré Ekstein Mór; választmányi tagokká Loschitz István (uj), Vajda Miklós (uj), Grünwald Béla (uj), dr. Hirsch Ernő (uj), Darvas Lajos (uj), Weisz Zsigmond és Katz Mór. — A következő vasárnap délután, illetve este tartotta a HASKORA EGYLET OHEL RACHEL TALMUD TORÁJA szijum ünnepélyét Beco-traktátusra. A szijumon és az azt követő szudasz-micvón felszóltak: Domány Ernő, ki a tanulást vezette, dr. Láng Géza, Korein Dezső, Weisz Mór, Szoffer József, dr. Farkas Miklós, Katz Áron titkár-rabbi, Ekstein Mór, Faragó Sándor és Geyer Osiás. Az igen nagy számban résztvevők egy jól sikerült és emelkedett hangulatban lefolyt szudó kellemes és maradandó emlékével a hajnali órákban távoztak.

AZ IZR. SZÜNIDEI GYERMEKTELEP EGYESÜLET a tavasz beköszöntésével egyidejűleg megkezdte a folyó év nyarán Diósjenőn és a Balaton mellett végzendő nyaraltatás előmunkálatait. Az egyesületet máris tömegesen keresik fel a szülők, kik gyermekeik nyaraltatását kérik. Az egyesület feladatát mindeddig — immár 25 év óta — a zsidó társadalom nagyszemű áldozatkészségével oldotta meg sikeresen. E nagylelkű és nemesszívű társadalomra támaszkodik ezúttal is és reméli, hogy zsidó szívének megnyilatkozása-

sával most is pártfogásába veszi a főváros elsatnyult, vérszegény gyermekeit és elősegíti azt, hogy azok ismét elkerüljenek a főváros nyári forró légköréből, hogy ősszel testben megerősödvé és lélekben felfrissülve kerüljenek haza. Azért az egyesület igazgatósága a bekövetkezendő Pészach ünnep alkalmával kérés szóval fordul az áldozatkész hittestvérekhez, hogy közvetlen adományokkal, vagy a templomokban való felajánlás útján tegyék lehetővé a nagyszámú nyomorban sínylő gyermekek idej nyaraltatását. Bizton hiszi az egyesület, hogy kérelmezéssel is meghallgatásra talál mindazoknál, kik szívéből viselik a szegények és szűkölködők szenvedéseit. — Adományok küldhetők az egyesület irodájába (VII. Sip utca 12. fsz.), az Angol Magyar Bank, a Magyar Általános Hitelbank, vagy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főintézetéhez.

A BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG II. Rákóczi Ferenc halálának 200-ik évfordulója alkalmával Kazinczy útcái főtemplomában ünnepélyes istentiszteletet tartott, amelyen a hitközség előljárósága és képviselőtestülete, valamint a hitközségi intézmények képviselői és számos hívő vett részt. Preisz főkántor által énekkarral előadott alkalmi zsoltárok és a nagy fejedelem megemlékezésére rendelt ima elhangzása után Sussmann Viktor rabbi a nyitott frigyláda előtt a hazáért és nemzetünk boldogulásáért megható imát mondott. Az istentisztelet a Himnusz akkordjaival fejeződött be.

WEISZ EDE HALÁLA, Weisz Ede, a Bloch és Fischer cég beltagja, aki mint a pesti izr. hitközség képviselőtestületének tagja és adófelszólamlási tanácsi elnöke hosszú évek során eredményes munkásságot fejtett ki a hitközség érdekében, Budapesten meghalt. Temetésén, amely hétfőn délben nagy részvét mellett folyt le, a Pesti Izr. Hitközség előljárósága képviselőtestületében megjelentek Dr. Dési Géza, Lédermann Mór és Nagy Andor előljárók, valamint Eppler Sándor főtitkár. Megjelent továbbá a 310-es honvédegyalozozred tisztiküldöttsége, hogy megadja a végső tisztességet az elhunytak, aki mint századparancsnok küzdötte végig a világháborút. Ott voltak a kereskedelmi szaktestületek képviselői is. A temetési szertartáson Ábrahámsohn Manó főkántor funkcionált és dr. Hevesi Simon vezető főrabbi mondotta a gyászbeszédet, míg a Pesti Izr. Hitközség előljárósága, valamint az Erzsébetvárosi Kör nevében dr. Dési Géza méltatta meleg szavakkal a megboldogult érdemeit.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Maimonides szellemének diadalutja

Az inkvizitorok és martirok leszármazottjai klengesztelődve együttesen ünnepeltek. — Világeseményé fejlődött a spanyolországi Maimonides ünnep. — Lloyd George és Swen Hedin üdvözlő sürgönye.

Mintha a világ felett lebegne Isten békéje, mint hogyha sohasem lett volna gyűlölet és spanyol inkvizíció, olyan határtalan pompával és lelkesedéssel ünnepli Spanyolország és az egész világ a zsidó *Maimuni Mózes* születésének 800 éves fordulóját. A spanyolországi ünnepségeket a kultuszminiszter nyitotta meg. *Zamora* köztársasági elnök és *Lerroux* miniszterelnök a zavaros politikai viszonyok miatt nem lehettek személyesen jelen a megnyitásnál, de képviselőiket elküldötték maguk helyett. Jelen voltak, mint ezt mult számunkban már megírtuk, a kulturvilág reprezentánsai, tudósai és zsidó vezető emberei is. A spanyol kormány elhatározta, hogy méltó megemlékezéséppen egy tudományos *Maimuni-intézetet* alapít. A kormány az ünnepségek előtt *Lerroux* miniszterelnök aláírásával a következő szövegű proklamációt bocsátotta ki:

Március 30-a a nagy humanista, Maimuni Mózes születése 800-ik évfordulójának napja. Ez a férfi beírta nevét örök időkre a történelem lapjaira, hiszen döntő befolyást gyakorolt a középkori Spanyolország kulturájának fejlődésére. Felesleges e páratlan tudós munkájának jelentőségét hangsúlyozni, hiszen közismert. Nemcsak a zsidó vallással foglalkozott, de művelte a középkor humanista filozófiáját, az orvostudományt, a csillagászatot, matematikát, a keleti nyelvtudományt, és főleg a zsidó talmudtudományt, minden szakon új horizontot nyitva a későbbi kutatók számára. A köztársaság Spanyolország nagy fiáról, aki hazája részére az egész világ megbecsülését kivívta, 800-ik születésnapja alkalmával hódolattal emlékezik meg és örömmel veszi tudomásul a Maimonides emlékbizottság működését és azt minden tekintetben támogatja.

Március 28-án kezdődtek meg *Cordovában* a nagyszabásu ünnepek a polgármester beszédével, aki *Maimonidest az emberiség mai sötét éjszakájában a kultúra világitó fáklyájának* nevezte. Ezután a *sarajevoi főrabbi* és a *jugoszláviai cionista szövetség elnöke, dr. Léwy* tartott spanyol nyelven beszédet és üdvözölte Spanyolországot abból az alkalomból, hogy félretéve Torquemada szellemét, az egész világ megbecsülését kivívta. *Dr. Kaminka*, a bécsi Maimuni-intézet vezetője, valamint *Weil főrabbi*, kiemelte Spanyolország páratlan kulturérzékét. *Roth professzor*, a jeruzsálemi egyetem képviselője, héber beszédében kiemelte, hogy a spanyol ünnepek megbecsülést fognak szerezni az egész világon nemcsak Spanyolországnak, hanem az egész zsidóságnak is. Felszólaltak még: *Don Ignazio Bauer*, a madridi hitközség elnöke és *dr. Stephen S. Wise*, aki az amerikai zsidóság üdvözlését tolmácsolta.

A nemrég kiásott hatszáz éves cordovai zsinagógában a kormány képviselőjének jelenlétében leplezték le a *Maimuni-emléktáblát*. Ebből az alkalomból Cordova polgármestere beszédében azt hangsúlyozta,

hogy ez a kő lesz tanuja annak az örök békének, amit mai napon Majmonidesz testvéreivel megkötöttünk.

Ezen az ünnepségen jelen volt a cordovai kormányzó, valamint a *cordovai érsekpüspök is*. Hatszáz év után újra istentisztelet volt az ősi cordovai templomban, mely istentiszteletet a párizsi nagyrabbi *Julien Weil* vezette. *Dr. Weil* főrabbi mellett a madridi főrabbi és másik két főrabbi segédkezett az istentiszteleten, melyet a *Matikwa* eléneklésével fejeztek be.

A napot a vendégek tiszteletére rendezett bankett fejezte be, amelyen az összes spanyol és zsidó előkelőségek, kiküldöttek és vendégek vettek részt. A jugoszláv főrabbi pohárköszöntőt mondott a spanyol köztársasági elnökre, erre a beszédre a kormányzó válaszolt meleg szavakkal. A vacsorát a spanyol kormányzó ezekkel a szavakkal fejezte be:

„A szabad és békés spanyol nép üdvözli az egész világ zsidóságát.”

A bankett különös eseménye volt a tömérdek üdvözlő irat és sürgöny felolvasása, ami egy óránál hosszabb időt vett igénybe. A legérdekesebb két sürgöny kétségkívül

Lloyd George és Swen Hedin távirata volt. Mindkettő lelkes szavakkal üdvözölte Spanyolországot és az egész zsidóságot a Majmonides-ünnepek alkalmából.

Mialatt egész Spanyolország ünnepelt, azalatt a világon mindenütt ünnepek folynak. *Dorpatban*, Finnországban az egyetemi tanács rendezte az ünnepet, ahol megjelent *Rahamägi* evangélikus

püspök is. *Hollandiában* három helyen is nagy ünnepségek voltak, még pedig *Amsterdamban*, *Hágában* és *Rotterdamban*. Az amerikai egyetemek április 14-én rendezik a *Maimonides napot*. Ezen résztvesznek a legelőkelőbb főiskolák, így a *Columbia* és a *Yale* egyetem is. A kanadai *Montrealban* a Maimonides ünnepet együtt tartják a jeruzsálemi egyetem tiz éves fennállásának ünnepséggel.

Nyolcszáz nehéz, vérben és könnyben gazdag év kellett ahhoz, hogy az egész világ *Maimonides* szellemének ünneplésében testvérkezet nyújtson egymásnak. De bármi is történt az elmúlt nyolcszáz év alatt, a Maimonides ünnepségek lezajlottak és reméljük, hogy ezek az ünnepségek az emberiség egy szebb korának hajnalát jelentik.

Majmuni – keresztény megvilágításban

A Majmuni jubileum alkalmából megjelent írások közül egyelőre a pálmát a keresztény Supka Géza piszi el a „Magyar Hírlap” vasárnapi számában megjelent értekezésével, amely mellett eddig a felekezeti lapokban megjelent írások túlnyomó zöme csak dadogásszámba mehet. A tudós író nagy olvasottságot szerzett magának ebben a tárgykörben és ezért kulturtörténeti érzékkel, nagyszerű plasztikával beállítja a nagy embert az arab környezetébe, kora műveltségébe és a zsidóság irodalmába. Működésében, igen helyesen, három kiemelkedő mozzanatot talált: zsidóságot, görögséget, arabságot. Kidomborítja nagy korabeli műveltségét, és hatását középkori keresztény vallásfilozófiában, a skolasztiikában. Az utóbbi körülményt annál feltűnőbbnek látja, mert „az ő

tiszta filozófiai monoteizmusa nem igen tudott a három személyes istenség fogalmával megbékélni, mint ahogy a nyers materializmussal szembe szegülő elvontsága a katolikus kép tiszteletét is ferdén értelmezte”. (Meg kell itt jegyezni, hogy egy Supkánál kevésbé lelkiismeretes vagy tárgyilagos ember milyen csúf színben tudná a nagy mestert a keresztény közönség elé állítani ez utóbbi dolgokról valott felfogás miatt.)

A kitűnően megírott essay-n természetesen észre lehet venni, azt hogy a forrásokig nem hatolt. Így például azt mondja: „Igen jellemző a kétfajta misnának: az eredetinek és a Majmuni által rendbeszedettnek a kezdete és a vége. Az eredeti ezzel a bevezető kérdéssel kezdődik: Milyen órában szabad estenden a Semá fejezetet olvasni. Ezzel szemben Majmuni ezzel a döntő axiómával kezdi a maga művét: „Minden bölcsességnek alapoka és oszlopa az a megismerés, hogy van egy ősi végök.” S az eredeti Talmud az afölött való vitával végződött, hogy mikor lesz valami tisztátlanná. Viszont a

TOKAJI MINTAPINCE

FUCHS LÁSZLÓ

tolcsvai bórtermelő lerakata.

BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCA 5.

Telefon: 81—2—74.

Majmuni könyve egy gondolkodónak optimista víziójával zárul: „Ez a föld valamikor telítve lesz ismeretekkel, mint a tengerfenék vízzel.

Aki egy kicsit ért a dolgokhoz, tudja, hogy itt a kiváló szerző összetévesztette a „Misna”-gyűjtemény Majmuninak „Misne” (Tóra)-gyűjteményével.

Egyébiránt az igazi Misne, ezzel a szép áldással végződik: Isten áldja meg népét békeséggel. Keresztény szemmel nézi Majmuni működését, amikor holmi reformációt, forradalmat lát az ő működésében, amennyiben azt mondja: „Ennek a filozófémának az értelmében már most teljesen felforgatja a zsidóságot eddig kötelező 615 parancsot. Ő mindössze 14 kötelezettség csoportot fogad el. Ez természetesen helytelen, mert ő csak 14 csoportba „osztályozza” a 615 parancsot. Supka Majmunit talmud ellenesnek állítja be, amikor azt mondja: „Mivel pedig a rabbinu-

sok szerint a talmudban nincsen egyetlen fölösleges szó sem, Majmuni viszont ugyancsak megnyirbálta a maga racionalizmusa értelmében a Talmud tanításait . . .” Ez is tévedés, mert már előtte is kivonatolták és anyag szerint csoportosították a Talmudot. (tehát nem mondták, hogy nincs benne felesleges szó), de természetesen nem ilyen zseniális módon.

Hogy Supka Géza milyen jól látta a dolgokat, mutatja a cím, amit Majmuniról írott dolgozata élére tett: „Aki zsidóul érzett, görögül gondolkodott, arabul írt.” Igen pregnáns, bár nem egészen megfelelő jellemzés ez is: „Aquinoi Szent Tamás zsidó előfutára, aki Luther szerepét töltötte be a maga vallásának fejlődésében.”

Ezek után a legkomolyabban ajánlom, hogy az IMIT írasson egy jó könyvet Majmuniról, és azt úgy tudja elérni, hogy egy teológus irányítása, felügyelete mellett megírja — Supka Géza.

SCHWARCZ MÁRTON, a Bethlen-téri templom népszerű és általános tiszteletnek örvendő előjárója a napokban lett 70 éves. Ezt az alkalmat ragadta meg a körzet és a templomegyesület vezetősége, hogy a vallásos és áldozatkész előjáróval szemben kifejezésre juttassa az általános tiszteletet és megbecsülést. Szombaton, április 6.-án ünnepélyes formában szólították Schwarcz Mártont a Tórához, mely alkalomból nemcsak az ünnepelt, hanem népes családjának minden egyes tagja is nagyobb összegeket ajánlottak fel különböző jótékony célra. Ezután dr. Schwarcz Benjámint körzeti rabbi üdvözölte a vallási és erkölcsi erényekben kimagasló férfiut és költői szépségű imával fohászokodott a jubiláns hosszú és boldog életéért. Istentisztelet után a körzet nevében Kovács Hermann, a templomegyesület nevében pedig Elek Artur köszöntötte az ünnepeltet. Április hó 7-én Schwarcz Márton a Stern-féle vendéglőben vendégül látta a körzet vezetőségét és számos barátját. Jelen voltak többek között: Eppler Sándor főtitkár és neje, Wilhelm Fülöp, a körzet szertartási előjárója, Steiner D. Dezső, pénzügyi előjáró, Simonyi Albert és még több körze-

ti vezető ember. Az ünnepi felköszöntőt dr. Schwarcz Benjámint tartotta, majd azután a körzet elnöke: Kovács Hermann átnyújtotta a baráti kör ajándékát: egy művészi kivitelű ezüstszerleget. A beszéd után az ünnepelt elérékenyülve köszönte meg a feledhetetlen ünnepet és kijelentette, hogy továbbra is minden erejével azon lesz, hogy kötelességét teljesítse. A Pesti Izraelita Hitközség meleg hangú átiratban üdvözölte a 70 éves Schwarcz Mártont.

VÁZSONYI VILMOS TAMÁS. A március 22-ről 23-ra virradó éjjel, nagyapjának, Vázsonyi Vilmos születésnapján született meg Vázsonyi János dr. és feleségének kislánya: Vázsonyi Vilmos Tamás. Születése fölötti örömeiben szülei a kerületi előjáróságuk útján 1000, a Pesti Izraelita Hitközség útján 500 ingyenes ebédet osztottak ki a főváros ingyesei között, mivel a paszita rituáléját a legszűkebb családi körben tartották meg. Az újszülött felejthetetlen nagyapjának héber nevét: Rafaelt kapja.

Ki lesz az „új” pesti főrabbi?

Az „Egyenlőség” nagy dérrrel-durrall hirdet egy palesztinai utazást, amelyről azt mondja, hogy a magyar zsidók „első” palesztinai zarándoklása és mellékel egy utiprogramot is. Az utiprogram hemzseg az értelmetlenségektől. Nála „Afulahba”, „Nahalahon” palesztinai helynevek. A chaszidoknak Jeruzsálemben „Kellal” templomuk van, amiről senki sem tud. A Bethlehemi születési templomnak, Mária sirjának megtekintése — egy zsidó programon nem hirdethető. Viszont egy magyarnyelvű prospektus talán tudhatná, hogy Omár-Mosche csak németül létezik, mert magyarul Omár-mecset a neve.

Az egész program szenzációja az, hogy az út Jeruzsálemből a Vörös tengerig vezet és aznap vissza a Jordánon át Jeruzsálembé. Ezt igazán csak repülőgépen lehet megtenni. Ez aviatikai meglepetés volna, ha nem volna csak — Luft. Ugyanis a Holt-tenger fel van cserélve a Vörös-tengerrel.

És valóban ez az „első” magyar zsidó zarándoklás? Hát harminc évvel ezelőtt nem vezetett Szabolcsi Lajos apja, Szabolcsi Miksa egy zarándoklást? Nem írt-e arról, gyönyörű és tanulságos útleirást? És ezt a fiú eltagadja? — Ezen a zarándokláson résztvett az akkori felekezeti élet legmarkánsabb embere, dr. Mezey Ferenc, aki ezen az úton annyira megszerette a vele utazó dr. Adler Illés óbudai főrabbit, hogy pár év múlva megtette pesti Rombach-utcai rabbinak. Reklamirozza az „Egyenlőség” ebből az alkalmából dr. Hevesi Simon nevét is, pedig ő is résztvett a harminc év előtti, igazán első magyar zsidó zarándokláson. Sőt pesti főrabbiává való megválasztásában része van szentföldi zarándoklásának. Emlékszem, hogy akkoriban egy nagyváradi ismerősöm Pestről lejött és azt mondta, hogy a Dohány-utcai templomban hallotta, Sovuosz alkalmából, az akkor még dr. Handler lugosi rabbi bemutatkozását és elbeszélte, hogy a közvélemény után ítélve, okvetlenül meg fogják választani, mert különösen megragadta a hallgatóságot beszédjének az a része, amelyben a Szentföldön szerzett impresszióit juttatta költői kifejezésre.

Ha tehát Szabolcsi Lajos tényleg komoly reklámot akar csapni ennek az első magyar zsidó zarándoklásnak, amely a fentebbiek után bitorolja az első jelzőt, akkor igyekezzék azt is elhíttetni, hogy — a jelentkező rabbik közül kerül-e majd

ki a közeljövőben egy-két új pesti rabbi, akkor legalább megszapornak a rabbi-zarándokok, akik azt fogják hinni, hogy ez talán nem — blöff.

AZ „ÁHÁVÁSZ RÉIM”, Országos Felebaráti Szeretet Egylet szegény betegeket élelmező és segélyező egyesület (VII. Sip utca 12.) fokozott tevékenységet fejt ki, hogy a székesfőváros közkórházaiban fekvő izr. betegeket rituális ünnepi élelmezéssel és széder esti megvendégléssel ellátja. A sok beteg a nagy szegénység folytán a súlyos viszonyok miatt igen sokan, úgy a székesfővárosból, mint az ország területéről keresnek gyógyulást a kórházakban és így a jelentkezők száma több, mint az előző években. Ezen jótékony és tradicionális munkálkodás teljesítéséhez az egyesület számít hittestvéreinek hathatós támogatására.

AZ IZRAELITA MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT FELOLVASÓ ÜLÉSE. Folyó hó 27-én tartotta az IMIT március havi felolvasó ülését. Dr. Szemere Samu elnöki megnyitója után dr. Lederer Emma nagyértékű történelmi tanulmányban a középkori zsidó uzsora kérdését fejtegette. Sass Irén prófétai szöveg fordításával a régi Kelet atmoszférájába vitte a hallgatóságot. Náday Pál a száz év előtti nyugatmagyarországi városok zsidóságának magánéletéről és ünnepeiről rajzolt művészi, eleven képet. A nagyszámú és előkelő közönség hálásan ünnepelte az előadókat.

Változatok a Minjan körül

Még a múlt hónapban levelet kaptam, melynek az írója, régi előfizetöm, felpanaszolja, hogy reggelenként kaddist jár mondani, de nem talál rabbit a templomban. Nem adtam ki a levelet, amire azután haragjában kidobta a pénzbeszedőt, nem akarta beváltani előfizetési nyugtáját. E héten találkoztam vele az utcán, de még neki állt feljebb és hozzám lépve, dühösen mondotta: „Látja, ez a mi felekezeti sajtónk!” Erre azt mondtam: „Mit akar? Az orthodox rabbik sem járnak a templomba, hanem otthon rendeznek növendékeikből maguknak minjant.” Amire ő még mérgesebben azt mondotta: „Csak nem akarja bebeszélni nekem, hogy nálunk minden reggel minden rabbi házában szolgálattételre be van rendelve 10—10 szeminarista bócher közös imádkozás céljából?”

Én erre merészen kivágtam: „Uram, ez nincs kizárva, én nem tudom, Ön sem tudja, hát nem volt értelme agresszív levelének.”

Nem sikerült az illetőt félig-meddig sem meggyőzni, de azután beláttam, hogy az ő esetében nincs egyszerű kötekedésről szó. Aki a pesti átlagos neológ közönséget ismeri, az tudja, hogy nála a kaddis-mondás az utolsó vallási rudimentum, az utolsó csökevény, amely kegyeletből, halottkultusból van összetéve és amolyan „csendes mise” jellegét viseli magán. És amint a keresztény ember nem tud elképzelni egy csendes misét pap nélkül, a pesti neológ is azt hiszi, hogy kaddis-mondása nem érvényes százszázalékban, ha nincs ott pap és azért meg van sértve a kegyeletérzése, ha nincs ott a rabbi. Ez a felfogás zsidó szempontból helytelen, de a pesti zsidó tömeg lelkében bizony már sok oly képzet rakódott le, amelyet a környezetnek zsidótlán misztikuma (és a vallás lényegében véve mégis csak misztikum) teremtet meg.

Ez a szempont természetesen a vidéki rabbiknál még fontosabb. Ezért mély lélektani bölcsesség nyilatkozik meg abban,

amit Biedl Samu, a szegedi elnök beszélt nekem az ő főrabbijukról: „Közel hat évtizedes működése alatt egyetlen egyszer sem mulasztotta a templomban való megjelenést.”

Ide tartozik az is, amit egy dunántúli nyugdíjas beamter mondott el nekem:

— Vagy tíz évvel ezelőtt a rabbink megkezdte nyári szabadságát és éppen aznap Jahrzeitja volt valakinek. Mivel hogy nem gyűlt össze tíz ember, a samesz elment a rabbihoz és felkérte, hogy legyen a tizedik. A samesz visszajön és jelenti, hogy a rabbi úr nem jött, mert — megkezdte szabadságát. A jelenlevők egy része, mondta tovább ismerősöm, meg volt ugyan botránkozva, de én, őszintén szólva, nem, mert én is bosszankodnék rajta, ha szabadságom ideje alatt be kellene mennem soronkívül a hivatalba.

Hát ez is szempont. De természetesen az igazi rabbiképzés az lesz, amikor mindegyik rabbi érzi, hogy foglalkozása nemcsak hivatal, hanem hivatás.

A GYÖNGYÖSI STATUS QUO I. z. Hitközség március hó 10-én, vasárnap d. e. fél 11 órai kezdettel kultúrházában „Bialik” emlékünnepelet rendezett, mely alkalommal dr. Jakab Jenő rabbi hatalmas beszédben méltatta a nagy zsidó költőt. A nagyszámú hallgatóság feszült figyelemmel hallgatta az emlékbeszédet, mely után „A madárhoz” című költeményét Patai József fordításában Braun György, „Az öldöklések városában” című költeményt Kohn József szavalta el nagy sikerrel. A szép műsornak igen kiemelkedő része volt Bialik „A talmudistá”-jának előadása, melyet Csillag Lipót, a kiváló zeneszerző dolgozott fel melodramává. Fenyő Ferenc adta elő a gyönyörű verset, Ruzs Arturné kitünő zongorakísérettel, megérdemelt óriási sikerrel.

MINDEN UJ KÖNYVET MEGKAPHAT magyar, német, francia és angol nyelven Lukács kolcsönkönyvtár és könyvkereskedésében, Budapest, V. Nádor u. 8. Telefon: 80—6—37. Olcsó helybeli és vidéki előfizetési díjak! — Házhoz szállítás.

RADIUS FILMSZINHÁZ, Nagymező utca 22—24. Telefon: 22 0—98. Előadások kezdete 3, 5. negyed 8, fél 10 órakor.

A rabbitekintély körül

Dr. Flesch Ármin mohácsi főrabbi a következő levelet intézte hozzánk, amely lényegében a Szombat véleményét tartalmazza:

Mélyen tisztelt Uram!

Engedje meg, hogy „A rabbitekintély körül” megjelent cikkére néhány megjegyzést tehessek. Teljes igaza van cikkírónak abban, hogy furesán festett a rabbik felvonulásánál az a körülmény, hogy ahányan voltunk, annyifelé volt a papi ornátusunk. Ez a mozzanat mindenkinek feltűnik és esekélységem a „Magyar Izrael”-ben, tehát a rabbik hivatalos lapjában még a háboru előtt írtam egy nagy cikket erről, sőt azt is hangoztattam, hogy iparkodjunk oly öltözéket készíteni, mely eltérjen a katolikus vagy a református alaktól. Indítványomat a rabbigyűlésen is megtettem és engem biztak meg ily talárminta elkészítésével. En utánajártam a dolognak és magamnak készíttettem is — de a közbejött háboru igazán komolyabb dolgokkal foglalkoztatott. Bízom benne, hogy megjő majd ideje ennek is. A rabbiszemináriumot kell megnyernünk az ügynek, hogy a távozó növendékek erre nézve is egyöntetűen járjanak el, mert a működő rabbik hivatalos ruházatait a hitközségek nem szívesen alakítanák át, miután a költségekkel takarékoskodniok kell, no meg a kántorok hivatalos talárja is egyöntetűleg határozandó meg. A talmud súlyt helyez a külső megjelenésre... (A főrabbi úr a Talmudból vett idézetekkel bizonyítja tételét s ezzel fejezi be fejtegetését.) A rabbi tekintélyét sohasem kívülről adhatják meg, sem azt el nem vehetik, a zsidóság oly magas presztízusra emelte a rabbit, mint a vallástudomány megtestesítőjét, hogy onnan semmiféle világi hatalom őt le nem taszíthatja, sem gyűlési határozatokkal, sem hírlapi nyilatkozatokkal.

A VAC DISZTORNÁJA az idén is a Városi Színházban vasárnap, 1955. március 31-én délelőtt fényes sikerrel, telt ház tapsai között folyt le. Dr. Párkány Frigyes kormányfőtanácsos, a VAC el-

**Van szerencsénk ajánlani szatmármegyei főz-
dénkben prima kékszilvából főzött, a fehé-
gyormati és budapesti orthodox rabbinátus
bizonylatával (h e c h s e r) ellátott, kitűnő
minőségű**

husvéti szilvapárlatunkat

**melyet szabályszerűen lepecsételt edényekb n
szállítunk.**

Egyben közöljük igen tisztelt vevőinkkel,
hogy

szesz- és élesztőgyárunk

a budapesti orth. rabbiság állandó felügyelete
alatt áll és ellenőrzése mellett kötjük meg
évenként a **Chómecc** eladási szerződéseket.

GSCHWINDT-féle Gyár R.-T.

Budapest, IX., Ipar-ucca 15—21.

T E L E F O N : 35 - 0 - - 03.

nőke szép megnyitó beszéde után sorban gyönyörködtették a nézőket a különböző tornászesoportok és a nézők nem győztek betelni a szép mutatványok, nagyszerű sportteljesítményeinek és a nyújtott látványosságoknak szemléletében. Nagy hatást váltottak ki a leányok magyar táncai, talajgyakorlatai és ritmikus mozgásmutatványai, a színszerű, hatásos buzogánygyakorlatok, a VAC válogatott szertornászainak produkciói, a legnagyobb precizitással véghez vitt szabadgyakorlatok. Élénk derűtséget keltettek a kisgyerek-VAC-tornászok számai, valamint a humoros akrobata-csoport jelenetei.

Olvasom

Az egyiptomi kormány védnöksége alatt országos Maimonides-ünnepségeket tartottak egész Egyiptomban. Március 30-án volt a kairói zsinagóga impozáns Rambam-ünnep; április elsején zajlottak le a hivatalos ünnepségek, melyet Nagiw Bak Hilali kultuszminiszter beszéde nyitott meg. Felszólaltak még zsidó, mohamedán és keresztény előkelőségek is. Az ünnepségek kapcsán Rambamról utcát neveztek el Kairóban.

D. KENTZ-KURIANDER EDE
SZEMLE

valahol így olvasta: „chaluca”, és nem tudta, hogy ez a cz-t nem ismerő magyar helyesírással van írva és így kivágta a g-t és k-t tett helyébe, így lett a chalucából „chaluka”. — Pszichoanalitikailag bizonyára úgy is lehet magyarázni, hogy az illető hír átszerkesztője már öreg ember, akinél a chaluka már fontosabb, mint a chalucza.

Nem olvasom

A Rupert-eredmény a legbájosabb epizód az egész választási küzdelemben. Megarra is nehezen akadt pénz, hogy a plakátokat kiragasszák. És ennek dacára teljesen szavaztak. A zart fillérekben a gondóvira gondoltak és az ötödik kokkáb kerestet pingáltak. A fájvédők által mindenkép ócsarolt zsidóság bebizonyította, hogy nem halt ki a lelkéből az egyik legszébb erény: a hála.

Nem olvasom

Fabian Béla büszke lehet az eredményre, ez egészen kivételes és egyéni siker. 18.000 közül legalább 65% keresztállapíthatja meg, hogy a magyar nép lelkében izgatás nélkül mincsen antiszemizmus, amit most a titkos szavazással létrejött eredmény hangosan bizonyít.

Rabbiautas. A Budapesti Ferenc József Országos Rabbiképző Intézetben a heten nyolc új rabbit avattak fel. Dr. Salgó László, dr. László István, dr. Wachs Aladár, dr. Wassermann Jenő, dr. Rosenblum Manó, dr. Kohn Zoltán, dr. Fabian Tibor és dr. Fimberger Mózes az avatott új rabbi. Dr. Büchler Sándor keszthelyi főrabbi a rabbivizsgálati bizottság elnöke intézett megkapó beszéddel az új rabbihoz, majd dr. Guttmann Mihály szemérmiumi rektor megáldotta az új papokat és átadta oklevelüket. Az új rabbi nevében dr. Salgó László nagy koncepcióju beszédben tett hitvallást a zsidó rabbi kötelességéről. A lelkes és kiváló beszéd igen nagy benyomást tett a nagyszámú előkelő hallgatóságra.

ALLAST KERES fiatal magyar gyors- és gépirónó. Szíves megkeresést 42-3-09 telefonszám alatt kér.

Chaluka és chalucza

(LEVÉLVÁLTÁS)

1.

Kedves Uram! En így vagyok értesítve, hogy „chaluka” jelent az orthodox palesztinai vallásos embereknek a külföldről küldött kegyadományokból jutó életjáradékát és épen ezért nem értem, az egyik felekezeti lapnak a következő hírelt:

„Denunciálja a fiát, mert „Chalukat” vett feleségül. A Ternovo Krivában történt a következő eset. Egy ottani zsidó gionista fia, aki házasságot végzett, feleségül akart venni egy chalukát és Palesztinába vándorolt. Az apja azonban azt akarta, hogy hozományos lányt vegyen feleségül és ezért följelentette fiát, hogy ki akar vándorolni Palesztinába, s így akarja elkerülni a besoroztatást.”

Nem értem, miért haragszik a papa, hogy a fia chalukát vesz nőül, hisz ez azt jelenti, hogy biztos járadéka lesz?

II.

Az egész tévedésen alapszik. Az a baj és ezért haragszik a papa, mert az illető hölgynek keves a „chaluka, lévén ő egy — „chalucza”, azaz a palesztinai úttörő „chalucz” női mása. Az idézett lap

szó csupán: **3 SIRKŐ**
LÖWY-NEL
BUDÁN

II. FŐ-UTCA 79.
TELEFON: 51-5-81

Alkalmi vételek
legolcsóbb áron!

II. Zárda-utca **3**
Margit körút sarok

A Szentegylet 147-ik közgyűlése

1978-ban tartja a Szentegylet jubiláris százötvenedik közgyűlését, mely alkalommal bizonyára nagyszabású keretekben fogják ünnepegni azt a Chevra Kadisát, melyet joggal és indokoltan neveznek a világ első Chevra Kadisájának. Ettől az időponttól már csak három év választ el bennünket és az elmúlt év zárszámadásai, valamint a most bemutatott új költségvetési előirányzat hangosan hirdeti, hogy ami Chevra Kadisánk dicsőséges multjához képest töretlen erővel ivel felfelé és minden évben gyarapodik, fokozódik munkája, célkitűzései és sokasodnak eredményei. A multévi költségelőirányzat 95.571 P. kezelési hiányt állított be, ezzel szemben a zárszámadások szerint csak 52.147 P. volt a kezelési hiány. Azonban, ha alaposabban boncolgatjuk a Chevra munkásságát, és figyelembe vesszük, hogy az átmeneti kiadásokon kívül milyen nagy összeget investált a Chevra — ha csak két példát veszünk: úgymint a temetői utak megjavítása, valamint a Szeretetház modernizálása — és mindezt a folyó bevételekből fedezte, úgy a feltüntetett kezelési hiánynak nem lehet és nem kell komolyabb jelentőséget tulajdonítani. Megmondta ezt Stern Samu elnök is beszédében, hogy amíg a Chevra csak kezelési hiányokat tüntet fel és ezt is csak minimális összegben, ellenben *semmiféle adósságoknak se hire, se hama*, addig ő a Chevra Kadisa iránt törhetetlen bizalommal van és ennek ünnepélyes formában kifejezést is ad.

A Chevra közgyűlései rendszerint ünnepélyes hangulatban szoktak leperegni, ezeken a közgyűléseken a legritkább esetben hangzik el ellenzéki beszéd és vitatkozás. A jelen közgyűlést azonban különö-

sen emelkedetté tette Krámer Miksa nagy és szép beszéde, melyet meleg közvetlenséggel, fiatalos hévvel és szónoki készséggel adott elő. Úgy hatott beszédének egyik része, mint Jákob patriarcha áldása, midőn a következőket mondta: „*Senki a világon nem tudja, hogy mikor üt az utolsó órája. Egy bizonyos, hogy az öreg sokkal közelebb áll ehhez az időhöz. Végrendeletileg könyörgök Önöknek és figyelmeztetem Önöket, vigyázzanak a Chevra Kadisára!*”

Az évi jelentés megemlíti, hogy az utóbbi években elhalt Arányi Ignác elnökhelyettes, továbbá jánosi Engel Gyula alelnök. A másik alelnök, Pörgesz József, köztudomás szerint állásáról lemondott, így a Chevránál most úgy az elnökhelyettesi, valamint a két alelnöki állás betöltetlen. Ennek dacára a vezetőség bölcsessége helyesnek találta és úgy határozott, hogy tekintettel a jövő évi ösválasztásokra, ez évi közgyűlésén az üres állások betöltését nem is fogja indítványozni. Az előljáróság s ezek élén Krámer Miksa elnök és dr. Endrei Henrik igazgató többletmunkát, nagyobb terheket és nagyobb felelősséget is vállaltak magukra, s remélni akarjuk, hogy ebből az intézkedésből a Chevrára és annak intézményeire semmiféle károsodás nem fog hármolni.

A közgyűlés megragadta az alkalmat, és meleg ünneplésben részesítette a Chevra Kadisa igazgató főtitkárát, *dr. Endrei Henriket*, akinek szintén a legközelebbi választásokig kétszeres munkát kell majd végezni és aki bizonyára meg is fog felelni a beléhelyezett bizalomnak.

Dr. K. K. E.

*

A közgyűlés lefolyása

Folyó hó 4-én tartotta a Pesti Chevra Kadisa ez évi rendes közgyűlését Kramer Miksa kormányfőtanácsos elnöklete alatt. Az előljárási részéről jelen voltak: Bánó Dezső, Beck Jenő, Eisemann Gyula, Lunzer Pál, és Steiner Mór, a Pesti Izr. Hitközség részéről: Stern Samu hitközségi elnök és az Országos Iroda elnöke, dr. Barna Károly és dr. Rosenák Miksa hitközségi előljárók, a chevra kadisa képviselőtestülete és választmánya részéről: Sándor Pál, dr. Dési Géza, dr. Gál Jenő, dr. Vázsonyi János, Vida Jenő, dr. Stein Emil, Wertheimer Adolf, Reich Samu kormányfőtanácsos, Popper István kormányfőtanácsos, Wertheimer Lajos, Gál Béla, dr. Temesváry Rezső, Fürst György, dr. Gábor Gyula, Eppler Sándor, Aczél Armand, dr. Bernfeld Izsó, Bienstock Vilmos, Bleier Ármín, Boschán Artur, Darvas Nándor alezredes, Deutsch Károly, Dinner A. Emil, Edelmann Jakab, Elek Arthur, Elek Gyula, dr. Elek Hugó, dr. Erdélyi Dezső, Engel Nándor, dr. Epstein Manó, Fellner Leó, Frey Kálmán, Gárdos Zsigmond, Gerő Márton, Gláser Simon, Ungár Adolf, Weisz Mór, Sebestyén Benő, dr. Gold Simon, Goldfinger Gábor, Grünfeld Manó, Guttmann Mór, dr. Herczeg Adolf, Horváth Miksa, dr. Kahán Mison, Kattler Bernát, Kleinberger Antal, ifj. Kohn Vilmos, Kovács Hermann, König Dávid, dr. Körmöczy Zoltán, Kuliner Gyula, dr. Lichtenstein Salamon, Molnár Gyula, Munk Gábor, Nágel Marcel, Nemes Henrik, dr. Osztern Lipót, dr. Politzer Gusztáv, Reichenberg Jakab, Reinhardt Mór, Reichnetzer János, dr. Riegler Bernát, Soltész József, Slangor Mór, dr. Schäffer Zsigmond, dr. Spitzer József, dr. Steiner Gyula, Steiner Mihály, Székely Mózes, Tauszig Vilmos, Varjas Pál, dr. Vita Emil, ifj. Weisz Gyula, Weisz H. Ármín, Wertheimer Soma, Wiener Mór stb. stb. képviselőtestületi tagok és a Pesti Izr. Hitközség rabbisága.

Napirend előtt az elnök kegyeletos szavakban emlékezett meg ama veszteségekről, melyek a legutóbbi közgyűlés óta a szentegyletet érték. Megemlékezett János Engel Gyula, a Chevra Kadisa volt alelnökének elhalálzásáról, aki tíz éven keresztül, mint a Chevra Kadisa előljárója 5 éven keresztül, mint annak alelnöke működött a chevra kadisánál. Méltatta a megdicsőültnek a chevra kadisa körül szerzett érdemeit és elhalálzásával kapcsolatban az előljárási részéről tett intézkedéseket. Majd megemlékezett Michelstätter Ármín, valamint megemlékezett a képviselőtestület elhalt tagjairól és pedig dr. Fodor Oszkár, Guttmann Ignác,

Herzfeld Dezső, dr. Krämer József, dr. Rejtő Alfréd, Schneller József, Tausz Lipót, Urbán S. L., dr. Glass Izor, dr. Stamberger Ferenc és Weisz Ede elhunytáról. Indítványára a közgyűlés a megdicsőültek elvesztése feletti fájalmának kifejezést adott és emléküket az ülés jegyzőkönyvében megörökítette.

Ezután

dr. Endrei Henrik

igazgató terjesztette elő a Chevra Kadisának 1934. évi jelentését. A jelentés kiterjed a chevra kadisa egész munkásságára. A bevételek az 1934-ik évben kitétek 1.554.000 pengőt, a kiadások 1.606.000 pengőt, úgy hogy 52.147 pengő kezelési hiány van. A jelentés megemlékezik a Chevra Kadisa intézményeiről. Az aggodlan díjtalan ápolás alatt, az elmúlt évben házára, melyben 220 agg van élethosszig 155.702 pengőt fordítottak. Az aggodlan elnöke Kramer Miksa, alelnökei Fried Miksa és Popper István. A gazdasági ügyeket Böhm Náthán, Elek Gyula, Kleinberger Antal, Schwartz Viktor, Weisz János és Wertheimer Lajos látják el. Különösen Wertheimer Lajos foglalkozik sok szeretettel az intézet és annak ápoltaival.

A gyógyíthatatlan betegek otthonául szolgáló Szeretetházban 80 gyógyíthatatlan beteget ápolnak, míg ugyanezen házban levő szeretetkórházban 100 gyógyítható beteget. E két intézet kiadásai az elmúlt évben kitétek 256.572 pengőt. A Szeretetház élén mint alelnökök: Bánó Dezső, Beck Jenő és Eisemann Gyula előljárók működnek. Mint helyettes gazdasági előljárók pedig Fuchs Lipót, Fürst Gyula, Gál Béla, Kohn Hugó, Komját Ernő, Munk Gábor és Reich Samu kormányfőtanácsos állanak. Különösen Fürst György és Gál Béla foglalkoznak nagy odaadással és szeretettel az intézet ügyeivel.

A Felnőtt Vakok Otthonában 100 beteg és vak van elhelyezve. Ez intézet kiadásai az elmúlt évben kitétek 65.949 pengőt. Az intézet élén Lunzer Pál és Steiner Mór előljárók, mint alelnökök működnek.

A Menedékház, melyet a legnagyobb eszindben adott át a chevra rendeltetésének, 26.000 pengő kiadást tett ki.

Segélyezésekre az elmúlt évben kiadtak 146.000 pengőt. A Zsidó kórház és Bródy kórház támogatására 50.000 pengőt. A segélyezési ügyek élén Kramer Miksa elnök áll.

Az elmúlt évben a Szentegylet 2.764 temetést végzett, melyből 1686 ingyenes volt. Az ingyenes temetésekre, továbbá a temetésekkel kapcsolatos kiadásokra, konduktusokra 245.000 pengőt, a temetők

kezelésére, valamint a sírok ápolására 270.476 pengőt fordítottak. A temetői ügyek élén Steiner Mór előljáró áll. Egyéb dologi kiadásokra 180.000 pengőt, nyugdíjintézeti járulékok és kegydíjakra 54.000 pengőt fordított a Szentegylet, úgy, hogy az összes kiadásoknak több mint 90 százalékát jótékony és kegyeleti célokra fordították.

A gazdasági ügyeket Bánó Dezső, Lunzer Pál és Steiner Mór előljárók látják el.

A közgyűlés sajnálattal tudomásul vette Porges József alelnöknek tisztségéről való lemondását és az előljáróság indítványára nevezettnek a Chevra Kadisánál előljárói és alelnöki minőségben hét éven át kifejtett önzetlen és odaadó munkásságáért hálás köszönetet szavazott.

A jelentés után

Kramer Miksa

elnök szólalt fel:

Tisztelt Közgyűlés!

Szekatlan dolog ugyan, hogy mielőtt a vezetőség a lefolyt évnek a jelentését a közgyűlésnek beterjeszti és mielőtt a közgyűlésnek egyik vagy másik tagja pro vagy kontra felszólal, feláll az elnök beszélni. Én bocsánatot kérek, tisztelt Közgyűlés, de én egy kedves kötelességet akarok teljesíteni és a jelentést is már most kiegészíteni.

Boldog vagyok, hogy szerencsém van a mi kedves, szeretetreméltó elnökünket, Stern Samu öméltóságát körünkben üdvözölni. Uraim, meg kell jegyezmem, hogy a betegágyból kelt fel és jött el hozzánk és hálát adok az Istennek, hogy jó egészségnek örvend. Tisztelt Közgyűlés! A mi kedves elnökünkkel sokszor hadilábon vagyok. Megtörtént az, hogy én több alkalommal akartam az ő tevékenységét méltatni és amikor ez tudomására jutott, megfenyegetett azzal, hogy vagy megszökik, vagy egyáltalában nem is jön el az értékeztet, nem akar semmiféle ünneplésben részt venni. Természetes, hogy így ettől el kellett állnom. De, kedves Barátom, most itt vagy közöttünk, itt vagy mellettem, itt engem nem fenyegethetsz, sem meg nem szökhetsz; beszélhetek, amit akarok. De megnyugtatlak, nem fogom tevékenységedet méltatni, csak legutóbb kifejtett nagy működéséről kívánok megemlékezni, mellyel egész

felekezetednek nagy szolgálatot tettél: értem pedig ez alatt a zsidó kongresszust.

Tisztelt Közgyűlés! A Chevra Kadisa március 28-iki ülésén tárgyaltuk, hogyan lehetne megörökíteni Stern Samu nevét és ekkor egyhangulag elhatároztuk, hogy a Chevra Kadisa vagyonából egy 10.000 pengős alapítványt létesítsünk Stern Samu nevére, melynek kamatai minden év március 4-ik napján, az országos nagygyűlés megnyitásának napján kulturális és jótékony célra kiosztandók lesznek. Kérem a tisztelt Közgyűlést, hogy ezen határozathoz hozzájárulni sziveskedjenek. De ezzel adósságunkat vele szemben még nem róttuk le. Van még valami, amit adhatunk, és ez a hála, kedves Barátom. Az össz zsidóság nevében nincs jogom beszélni, de a Chevra Kadisa összes tagjai nevében hálás köszönetet mondunk Neked és könyörgünk a Mindenható Istenhez, hogy áldjon meg Téged családdal együtt, adjon Neked erőt és kitartást, hogy még soká, nagyon soká képviselhesd a zsidóságot.

Tisztelt Közgyűlés! Azt mondtam, hogy a jelentést akarom kiegészíteni. Én azt hiszem, hogy a vezetőség hűségesen beszámolt és elszámolt minden fillérrel, amely nálunk a kasszába befolyt és ki lett adva. Én nem mondom, hogy a mi mérlegünk fényes, mert egy mérleget, mely deficittel zárul, nem lehet fényesnek mondani. De ha tekintetbe vesszük azt, hogy az előirányzat 120.000 pengő volt és ha tekintetbe vesszük a mai viszonyokat, akkor, azt hiszem, meg lehetünk elégedve az eredménnyel.

Vannak azonban bizonyos dolgok az életben, melyeket a jelentésbe nem foglaltunk, de én nagy súlyt fektetek arra, hogy a mélyen tisztelt Közgyűlés minden egyes tagja minden tollvonásról, de nemcsak minden tollvonásról, hanem minden gondolatunkról tudomással bírjon és ezért engedjék meg, hogy elmondjam a következőket: Egyszer jelen voltam egy felolvasáson és ott egy úr azzal kezdte felszólalását, hogy a legunalmasabb téma az, ha valaki, akár társaságban, akár pedig egy közületben önmagáról beszél; én

ezt akkor helyeslem és helyeslem ma is és mégis, ha ma itt saját magamról is beszélek, akkor erre okom van és célom és ezt piros téntával húzom alá és kérem ezért Önöket, Uraim, hogy nekem erre 5 percet szenteljenek.

Én naponta 1/29 órakor jövök az irodába és bizony sokszor előfordul, hogy az előszobám ilyenkor már tele van. A feleket egyenként beengedik hozzám a szobába; az egyik könyörög nekem, emeljük fel neki a havi segélyt, a másik két év óta állás nélkül van, most végre álláshoz jutott, de annyira le van rongyolva, hogy nem tud így belépni, ruhái kér; a harmadiknak rongyos a cipője, künn hideg van, cipő kell neki, a negyedik egy sürgőnyt hoz a kezében, melyben ez áll, hogy vidékén haldoklik az apja vagy az anyja, nincsen pénze hazautazni, az ötödik és sajnos, ebből van a legtöbb, kilakoltatási végzéssel jön, a hatodik — ezt már a múlt évben is említettem, — odahaza fűtetlen szobában betegen fekszik a férj vagy feleség, még kenyér sincs a házban, éhesek és fagyoskodnak.

Tisztelt Közgyűlés! Kijelenthetem Önöknek, hogy egyetlen egy sem megy el tőlünk üres kézzel, kivéve az, aki utazni akar. Ilyenkor az illetőt átküldöm a hitközséghez és ekkor a költségek felét a hitközség adja, másik felét pedig mi, de készpénzt nem adunk a kezébe, hanem megváltatjuk a vasuti jegyet, mert ilyenkor már sokan többször félrevezettek bennünket. Előfordul, hogy aki egy kilakoltatási végzéssel jön, vagy aki azzal jön, hogy hozzátartozója betegen, éhesen fekszik egy hideg szobában és maximum 10 pengőt kap tőlünk, bizony elégedetlenül távozik és elmegy panaszkodni. Tisztelt Uraim, illetékes urak voltak nálam: az egyik azt a tanácsot adta, hogy nem kell ma gyűjteni a vagyont, hanem adni kell, mert nagy a nyomoruság, jött aztán hozzám egy másik, harmadik, vagy negyedik és mondta, hogy tudja, hogy nekem jó szivem van, de rosszalását fejezte ki afelett, hogy hogyan lehet valakinek csak 10 pengőt adni, aki kilakoltatás

előtt áll, vagy odahaza betegen, hideg szobában, éhezve fekszik, hogyan támogathat csak ennyivel egy ilyen gazdag közület, mint a Chevra Kadisa.

Tisztelt Uraim, én ezeknek az uraknak, Önöknek és a protezséknak itt felelek. Van nekem olyan jó szivem, olyan lelkem és van annyi zsidó érzésem, mint akárciknek Budapesten, de vegyék tudomásul, ha mi az igényeket kielégítenénk, amelyekkel hozzám jönnek, akkor három hónap múlva be lehetne csukni a kapukat, vagy egymásután el kellene adni az ingatlanokat.

Ezt az alkalmat fel akarom használni arra, hogy egy kéréssel, vagy talán jobban mondva egy figyelmeztetéssel forduljak Önökhöz. Senki a világon nem tudja, hogy mikor üt az utolsó órája. Egy bizonyos, hogy az öreg sokkal közelebb áll ehhez az időhöz. Végrendeletileg könyörgök Önöknek és figyelmeztetem Önöket, vigyázzanak a Chevra Kadisára, Uraim, a Chevra Kadisa a zsidóságnak a legértékesebb kincse, mert hogy mit produkál a Chevra Kadisa, azt nem akarom felsorolni, mert nem akarok sem programbeszédet, sem beszámoló beszédet tartani. Ha egy chevratag megöregszik, vagy munkaképtelen lesz, vagy megbetegszik, haldoklik és a Chevra Kadisa vezetősége erről tudomással bír, azonnal elküldjük egy bizalmi emberünket, hogy segítségére legyen az illetőnek. Ezt azonban soha nem szoktuk előre ütni és nem is tudnak erről az Urak.

És még egyet kívánok közölni. Az 1954 évben Menedékházunkat átadtuk rendeltetésének. Volt egy alapítvány, melynek célja egy zsidó szegényház létesítése lett volna. Minthogy azonban nem volt kilátás arra, hogy rövid időn belül a Chevra Kadisának módja lett volna hozzá ennek létesítéséhez, Menedékházunkat alakítottuk át erre a célra, ahol ma már 55 hittestvér élvez ellátást, illetve lakást. Ez intézményünket a legnagyobb csendben adtuk át rendeltetésének, anélkül, hogy valakinek is beszéltünk volna róla.

És mindezt azért mondtam el Önöknek

Uraim, hogy igazoljam, hogy a Chevra Kadisa vezetősége önzetlenül dolgozik, csak a Kiddus Hasém jegyében és az emberiség jólétéért. Mert ha valaki csak a dieshimnuszok kedvéért akarna közöttünk dolgozni, az nem volna méltó ilyen állás betöltésére és nem is túrnánk meg magunk között.

Tisztelt Közgyűlés! Azt mondtam, hogy céлом is van ezen felszólalással. A cél pedig az, ha jönnek Önökhöz panaszszal a Chevra Kadisára, szállítsák le véleményüket megfelelő értékére. A másik cél pedig az, — mert nem tudom lesz-e még szerencsénk az ósválasztások előtt Önökkel ily szépen együtt lenni, mert programbeszédet, vagy beszámolót mi nem akartunk tartani, akármilyen legyen ennek a konzekvenciája, — tudják meg Önök, tudják meg a protektorok, tudja meg minden választó, hogy úgy én, mint kollégáim a régi elvet, a régi bevált elvet fenntartjuk, tudniillik mindenek felett, mindenek előtt meg fogjuk védeni a mi Chevra Kadisánkat, őrt fogunk állani minden ajtónál, hogy a Chevra Kadisa csorbát ne szenvedjen és mindent el fogunk követni, hogy fennmaradjon és viruljon. Kérem jelentésemet tudomásul venni méltóztassék.

Majd

Stern Samu

hitközségi elnök reflektált Kramer Miksa elnök elhangzott beszédére:

Most már tudom, hogy Kramer igen tisztelt barátom, miért érdeklődött olyan nagyon, hogy mikor utazom el és miért helyezett olyan nagy súlyt arra, hogy az ülésen jelen legyek. Ő meg akart engem lepni. Ez a meglepetés neki sikerült és én őszinte és hálás köszönetemet fejezem ki neki, az előljáráságnak, az előljáráságon keresztül az egész közgyűlésnek ezért az igazán szép kitüntetésért, amelyben engem részesíteni szívesek voltak.

Ma a chevra közgyűlésén egész röviden ki akarok terjeszkedni arra, hogy amikor mi ezt a kongresszust ily szépen, gyönyörűen lefolytattuk, egy egész rövid zavaró incidens volt, ez a budaiak kérdése. Méltóztassék nekem elhinni és higgyék ezt el a budaiak is, hogy mi nem tesszünk különbséget hitközség és hitközség között, mi épúgy a szívünkben hordjuk a budai, mint az ország minden hitköz-

ségének érdekeit. Elvitázhatatlan az, mélyen tisztelt Uraim, hogy ebben az országban a zsidóságot elsősorban a Pesti Izr. Hitközség a Pesti Chevra Kadisával képviseli és mi szívesen látjuk és invitáljuk a budaiakat ehhez a munkához, velünk együtt küzdve a magyar zsidóságért, de munkánkat feltartóztatni nem engedjük.

Ami pedig a chevra kadisa zárszámadásait illeti, mindaddig, míg kezelési hiányt mutatnak ki, amíg a chevra jelentésében az áll, hogy nem tartozik senki-nek és a chevra elnöke, az én igen tisztelt Kramer barátom azt mondja, hogy ő senkit sem enged el üres kézzel ebből a házból és amíg panaszkodik milyen rosszul megy, milyen sok embert kell ingyen eltemetni, addig én nem foglalkozom a chevra ügyeivel. Ha majd dicsekszik, hogy mennyi feleslege van és a másik oldalon adósságot csinál a chevra, akkor majd én is foglalkozom a chevra kadisa ügyeivel. Egy intézmény, amely csak jótékonyt művel, az csak gazdag, legyen az egyén vagy egyesület. Igaz az is, hogy ma a chevra kénytelen olyan helyekre is adni, ami nem szorosavett chevra hivatás. Ez azonban, mint a jelentés helyesen állapítja meg, a rendkívüli idők jele. Én még egyszer szívből és hálással köszönöm azt a kitüntetést, amelyben engem ma részesíteni méltóztattak. Azt hiszem én csak eggyel hálálhatom meg és ez az, hogy addig, amíg szükség lesz a munkámra és erőmre, az én kitarthatásomra, addig a Pesti Izr. Hitközség, a magyar zsidóság és a Pesti Chevra Kadisa számíthat reám.

Ezután

dr. Dési Géza

szólt fel:

Én nem vagyok ellenzéki ember, mégis az adott esetben ellenzéki beszédet fogok tenni. Azt mondja a mi szeretett, mélyen tisztelt, igen kedves, kiváló elnökiünk, hogy a közgyűlésen a jelentéshez pro vagy kontra lehet és kell szólni. Én kontra szólok most az elnöki kijelentéshez, mert a chevra jelentéséhez csak pro lehet és kell szólni. Én elismerésem, hálámat, köszönetemet és nagyra-becsülésemet fejezem ki úgy az intézet, mint kiváló elnökével és nagyszerű vezetőségével szemben. Rendesen a közelben az a baj, hogy nem megfelelő emberek ülnek megfelelő helyen. Szeretetiükkel, tudásukkal, tehetségükkel szolgálnak és ernyedetlen buzgalommal arra törekszenek, hogy a rájuk bízott feladatot minél jobban megvalósíthassák és én Isten áldását és szimbólumot látok abban, hogy a mi chevranak elnöke fiatal embereket megszégyenítő, egészen tava-

szi hangulatot hozott, meghazudtolta -- gondolom -- az ő 70 évét, olyan szépen, üdén szólt az ügyekhez. Ebben látjuk az Isten áldását és kérjük, hogy adjon neki erőt, egészséget, hogy ezt a gyönyörű intézményt vezethesse. Azt mondja az elnök úr, hogy ez a 147-ik közgyűlése a chevranak. Éz tévedés. Nem tudom, hány ezredik közgyűlése ez a zsidóságnak. Mert amióta zsidóság van, azóta chevranak mindig van közgyűlése. Mert a chevra a zsidóság fogalmát, eszményiségét képezi. Mit látunk odakint? Azt mondja a mi szeretett igazgatónk, akinek az érdemeit nem tudom kellő szavakkal méltányolni e rövid beszéd keretében, hogy azért nagyszerű a chevra működése, mert nem számít hálára és viszontszolgáltatásra. Igaza van, mert az az igazi jótékonyság.

Én ismételtén fordultam a chevrához szegény ember temetése ügyében, őseire, az ő érdemeire hivatkozva, a chevra disztemetést adott az illetőnek, megadta az erkölcsi tiszteletet, amivel a zsidó élet jogfolytonosságának tartozott. Elnök úr legyen nyugodt afelől, hogy a magyar zsidóság átérzi, méltányolja azt az áldozatos működést, amit a chevra kifejt. Mi lélekben meggyőződéssel meghajtjuk fejünket és kitárjuk szívünket ezért a munkáért és ha azt méltóztatik mondani, hogy deficitje van a chevranak, -- bölesen mondta a hitközségi elnök úr Raddig jó, míg deficitje van. Ez így van ma, így volt a múltban, így lesz megszámlálhatatlan évszázadokon keresztül. Mindig voltak és mindig lesznek deficitjeink és ki fogjuk egyenlíteni. Akkor volna baj, ha felesleggel dicsekedhetnénk. Kramer elnök sohasem fog ezzel dicsekedni. Azt kívánom, hogy a jó Isten minden áldásával méltányolja a mi nagyszerű elnökünk remek működését tartsa meg fiatalságát. Kívánom, hogy legyen kevesebb gyűlölet és irigység, legyen megértés, szeretet, kenyér a világon, mert akkor békesség születik. Kívánom azt, hogy a chevranak ne legyen dolga, ne kelljen jönnie a szegénynek adományért, legyen pro forma ez az intézmény, ne kelljen senkinek alamizsna, hanem honoljon megelégedés, boldogság az intézmények felett.

Végül

dr. Osztern Lipót

méltatta a Chevra Kadisa munkásságát:

Amióta szerencsém van a chevra képviselőtestületének tagja lenni, én mindig ünnepélyes hangulatban jöttem ide és ez nálam lelki emelkedettségé fokozódik. Engem tulbuzgó zsidónak tartanak, akinek fokozott igényeim vannak a zsidó köteleességteljesítés tekintetében. Én ezen a helyen ezeket a fokozott igényeimet látom kielégítve. Aki a zsidó közéletben jogtudással foglalkozik, annak nehéz olyan keretbe beleilleszkedni, amely keretet a chevra célja megszab és amelyeket a chevra olyan szépen teljesít. Én itt, mint dicsérő jelentkezem. Én itt még ezeket a fokozott igényeket is teljesítve látom, mert ha egy testület, amely tiszta, ideális jótékonyság szolgálatában áll, felismeri és vallja ezeket a maga részéről, az joggal nézhet előre. Fogadják az én szavaimat a maguk szeretetében és haladjanak ezen az úton, amely a mi ideáljainknak az útja.

Ezután az 1955. évi költségvetést tárgyalta a közgyűlés. Az 1955. évre előirányoztak bevételek címén 1.517.900 pengőt, kiadások címén 1.622.050 pengőt, úgy hogy 104.150 pengő kezelési hiánnyra számítanak. Majd a számvizsgáló bizottság tagjaiul megválasztották az 1955. évre Árvai Henrik, Fellner Leó, Gajdushek Marcell, galóczy Heteés Mór D., Károlyi Ármin, Cass Lajos kormányfőtanácsos és Weiner Samu urakat.

Ezután a választóbizottság tagjaiul a közgyűlés a maga részéről a következőket küldötte ki: Engel Nándor, Horváth Miksa, Károlyi Ármin, Kleinberger Antal, Munk Gábor, Neustadt Miklós, dr. Politzer Gusztáv, Róth Mór, dr. Schäffer Zsigmond, Steiner Mihály, Weisz Márk és Weisz Mór urakat.

Ezután a közgyűlés emelkedett hangulatban ért véget.

*

Stern Samu hitk. elnök levele a Chevrához

*A Pesti Chevra Kadisa
nagytekintetű Elöljáróságának,
Budapest.*

Méltóztassék megengedni, hogy ez úton is őszinte köszönetemet fejezzem ki azért a lekötelező figyelmes-ségükért, amellyel engem e hónap 4-iki közgyűlésükön megtiszteltek, amidőn az Izraelita Országos Gyűlés eredményes befejezése alkalmából voltak szivesek nevemre 10.000 pengős alapítványt létesíteni.

Az a bensőséges kapcsolat, mely Chevrankat és hitközségünket zavartalan harmóniában egybefűzi, csak mélyebbé és bensőségebbé vált e kitüntető megnyilatkozás után és én biztosíthatom a nagytekintetű Elöljáróságot, hogy Chev-

a vak nem látja, hogy önállóság nélkül nincs tagdíj, mincsek adományok és az egész vonalon csak esőkenhet a bevétel. — Egyébként utalunk az e számunkban közölt Stern Samu-féle levélre, amelyet a Chevrához intézett.

A „Zsidó Élet” erre vonatkozó cikke felekezeti körökben kínos felütnést keltett és a Chevrá Kadisa vezetősége helyesnek tartotta hivatalosan is tiltakozni az éket verő tendencia ellen, mely a Chevrá Kadisa és a Pesti Izraelita Hitközség között vizsályt alkalmas szítani.

*

Nem olvasom

A Chevrá csüörtöki közgyűlésén

dr. Endrei Henrik igazgató-főtákar meg az igazgató-főtákar Füst Kadisa elnöke, a fiárvaházi templom elöljáróinak elnöke, egy egész sereg zsidó intézmény vezetőjéről és buzgó patrónusáról. Mindenki tudja, hogy Füst György szivéhez minden jogos panaszz utat talál és minden intézménnyel szemben bölcsen, de legközelebb a Chevrát érintő szivéhez. Az az elismerés, amelyvel dr. Endrei Füst Györgyöt a Chevrá Kadisa közgyűlésen illette, megerősítése annak a közismert ténynek, hogy Füst György egyike a Chevrá legálidozatosabb, legbuzgóbb és legönzetelebb munkásainak. A legközelebbi választáson, hogy kik lesznek az új elöljárók és dignitáriusok, azt még most senki nem tudhatja. Az időt is még meg kell émi. Annyi bizonyos, hogy közöhaaj szerint és elismert érdekek alapján elsősorban Füst György jön tekintetbe.

A „Zsidó Élet” jónak látta rávilágitani, hogy dr. Bakonyi László főtákar neve kimaradt a kongresszusú jegyzőkönyvből. Közvetlenül a gyűlés után az összes beavatott tudta, hogy egy sajnálatos tollhibáról van szó, kimaradt egy mondat a gépelésnél és semmiféle szándékos mellőzés nem forog fenn, mert a vezetőség ismeri és értékeli dr. Bakonyi László szorgos és erede mélyes munkásságát a státutumok előkészítése és a kongresszusi munkálatok körül.

A „Zsidó Élet” ezenfelül úgy állítja be a dolgot, mintha dr. Endrei S. Henrik igazgató nevé is szándékosan elhallgatták volna. Ezt is rosszul tudja felekezeti lapársunk. Közúdomású, hogy a Chevrá nagy tisztelben álló főtákará minden pihengést felálidozva, vett részt a tanácskozásokban és nem egy fontos intézkedés az ő elgondolása szerint és indítványára került be az új al-kormányba. Ezt mindenki tudja és értékeli. Mindezt dr. Endrei S. Henrik nem vár külön elismerést és így sérelemről szó nem lehet. Fzenkivül a „Zsidó Élet” még némképket is mázol a falra. Celta-lan dolgokra senki sem gondol, 150 éves intézményt senki nem akar ok nélkül elpusztítani. Minnek és kinek volna ez célja és érdeke? Ebből csak veszteség és veszteség és csupa rossz származna és semmi jó. Csak

Nem olvasom

*

Stern Samu s. k.

Budapest, 1955. április 2.

ránk ügyét ezentúl is mindenkor szent-ügynek, sziv-ügynek fogom tekinteni s mindig örülni fogok, ha e közös szent ügyet a jövőben is minél hathatósabban szcálghalom.

Fogadja a nagyjékiintéü Elöljáróság öszinte köszönetem ismételt kifejezését. Igaz nagyraábecsülésel és hittesteri tisztellett:

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Nem olvasom

A rabbiképző intézet új rabbiakat avatott: az előkelőségek első sorában ott ült egy orthodox rabbi kinézésű úr és nagy áhitattal figyelt. A jelen voltak egyrésze ebben biztosítékot talált a bekövetkező magyar-zsidó felekezeti békére, amikor majd az orthodox rabbi is megjelennek a szemináriumi rabbiavatáson, némelyek a lefolyt neolog kongresszus orthodox-barát bölcs politikája üdvös hatásának tartották ezt a megjelenést. Kiderült azonban, hogy az illető orthodox rabbi kinézésű úr — Prodan miniszteri osztálytanácsos, aki a legtisztább árja származást egyesíti magában tekintélyes nem-árja, sőt, orthodox szakállal.

Olvasom

Liebermann Manó rabbi úr érdekes eszmét vetett fel hozzánk beküldött levelében. Azt proponálja, hogy nagyobb családok szövetséggé tömörüljenek családtagjaik anyagi, erkölcsi érdekeinek támogatására és elsősorban a család zsidó hagyományainak ápolására. Az első ilyen csoport meg is alakult, írja, benne van Austerlitz miskolci főrabbi, Bettelheim Sámuel szerkesztő, a volt orthodox országos elnök; Lipschitz főrabbi családja, a dr. Dach, a Herzog család, stb.

A gondolat nagyon szép. Igaz, hogy a zsidó közmondás azt mondja: „Ha nincsenek rokonaid, ne keresd őket, mert ha megtalálod őket, akkor majd kérni fognak tőled, mert igazi rokon csak a szegény ember.” Ez a tömörülés azonban megcáfolja ezt a közmondást, mert ime

kiderül, hogy önzetlenül is ápolják a családi összetartást.

Olvasom

Burdell amerikai egyetemi professzor szellemesen megírta a házasság dicséretéről szóló értekezését. Elmondja, hogy csak házasságon belül teljes az ember, aki feleség nélkül él, az nem tudja, mi a jó, az sötétségben tölti napjait. — Az egész értekezésnek a Kraftausdruckjai olyanok, mint hogyha valami talmudi szólásgyűjteményből volnának véve. A Talmudban ugyanis mindez benne van. De a Talmud objektív, tehát ellenkezője is benne van.

Nem olvasom

A temetőben egy nemesi előnevet viselő család sírköve előtt láttam egy eléggé kopott ruházatú embert, amint buzgón imádkozott. Az időknék a jele! Mert ha az egyébiránt már nagyjában kikeresztelkedett családhoz tartozik és jön a zsidó temetőbe imádkozni, úgy azt mutatja, hogy nagy bajban lehet. Ha pedig csak valami távoli rokonságban van és a családi sírbolthoz megy imádkozni, akkor is nagy bajban lehet, hogy halott rokonai menybéli közbenjárását reméli elérni, akk talán, amíg éltek, nem igen törődtek vele.

Olvasom

Coudenhove-Kalergi grófnak, a Páncurópa eszme apostolának, Bécsben megjelenő „Pancurópa” című lapjában „Sperro” aláírással érdekes cikk látott napvi-

lágot „Szükségállam a zsidók részére Afrikában” cím alatt. — A zsidók gazdasági insége — írja a szerző — rögtöni segítséget követel. A Népszövetség tehetetlen. Tömegbevándorlást egy állam sem tűr meg. Palesztina pedig csak töredék-csoportokat képes felvenni: Tömegesen csak Afrikába költözhetnek a zsidók, még pedig a Népszövetség égisze alatt. Afrikában igen sok egészséges klímájú fensík van, ahol sokmillió zsidó letelepedhetne, anélkül, hogy határvillongásoktól vagy fajgyűlölettől kellene tartaniok. A Népszövetségnek kellene gondoskodni arról, hogy protektorátusa alatt minél előbb megalakuljon egy új zsidó állam, melynek létesítéséhez azonban nem lenne szabad a „Palesztina-alap” pénzét felhasználni, hanem hosszúlejáratú amortizációs népszövetségi kölcsönt kellene nyújtani erre a célra. — Az afrikai zsidótelepítés fejezi be cikkét „Spero” — elsősorban Palesztinának lenne igen jó, hiszen a történelem szerint, Babylonia is valóságos melegágya volt a zsidó szellem és zsidó élet kifejlődésének. . .

Olvasom

Lion Feuchtwanger, a jelenleg Kopenhágában élő emigráns német-zsidó író, a „Zsidó Háború” szerzője fanyar humorú nyílt levelet intézett elkobozott ber-

lini házának lakóihoz, amelyben azt mondja többek között, hogy a Führer „a jó öreg tórának egy parancsát teljesíti: lakjál olyan házakban, melyeket nem te építettél”. — Egyik felekezeti laptársunk azt mondja, hogy ez a bibliai citátum nem is létezik. Nem akarunk „zsidó háborút”, mert Feuchtwanger még képes válaszolni és ezért a magyar zsidó sajtó presztizs érdekében kijelentjük, hogy bizony Feuchtwanger citátuma olvasható Mózes 5. könyvének 6. fejezetében.

Olvasom

Az Országos Izr. Tanítóegyesület ki-tünő intézményét, a balatonfüredi üdülő-házat kibővíti Stern Samu, Kramer Miksa elnökök, Eppler Sándor, Endrei Henrik főtitkárok jóindulata folytán, akik oly buzgón pártolták ezt az intézményt, mint-ha maguk is ettek volna már benne oly pompás ebédet, mint a jelen sorok írója.

Olvasom

XI. Pius pápa az április 1-én tar-tott titkos konzisztóriumon megren-dítő békebeszédet mondott, amely a háborus veszedelemmel foglalkozott

SEL PESZACH CUKOR

az orthodox hechserre reflektáló hithű hazai zsidóság részére
ez évben is

Központi Irodánk irányítása mellett készült.

Ezt a felragasztott 1935. évi dátummal jelzett vignetták tanúsítják.

A cukor gyártása ezévben is a

Selypi Cukorgyár R.-T.-

nál BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 14. sz. alatt

történt **Silberstein Dávid** váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt.

Központi Bizottságunk Rabbicollégiumának vallási döntése szerint: az **orthodox hívek csak olyan kereskedőknél szerezhetik be SEL PESZACH CUKOR szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcserélésből vagy összekeveredésből vallási tilalomszegések keletkezessenek.**

Budapest, 1935. évi március havában.

A magyarországi autonóm orthodox izr. hitfelekezet

KÖZPONTI IRODÁJA

(Budapest, VI., Eötvös-utca 19.)

és azzal fejezte be: „Ha valaki megkísérelné, a borzalmas bűnt, hogy háborút okoz, csak a zsoltár szavait lehetne idézni: „Pusztítsd el Urán a nemzeteket, amelyek háborút akarnak.” — Többektől megkérdeztem, hol is van ez a zsoltárokban, nem tudták megmondani; sőt némelyek szerint tévedett a pápa, ez nincs az ótestamentumban, de Richtmann Mózes barátom megmagyarázta nekem, csak úgy kapásból: A pápa csalhatatlan, 68. fejezet, eredeti nyelven: *bizar ammin k'rovauusz jechpoczun.*”

AZ OMIKE VEZÉRLŐBIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSE. Az Országos Magyar Izr. Képzőművészeti Egyesület előljárósága vasárnap tartotta dr. Buday-Goldberger Leó felsőházi tag elnökle mellett ezévi első ülését. Az ülésen, melyen a tagok közül igen sokan vettek részt, megjelentek az egyetemi és főiskolai ifjúság egyesületének egykori elnökei is. — Dr. Buday-Goldberger Leó elnöki megnyitójában rámutatott azokra a nehézségekre, amelyek az egyesület kultu-

rális és diákjóléti tevékenysége elé akadályokat gördítenek és arra kérte a megjelenteket, hogy az Omike anyagi megerősítése érdekében igyekezzenek a magyar zsidótársadalom áldozatkészségét az egyesület felé irányítani, mert ha ez a támogatás elmarad, az Omike nem lesz képes az egyetemi és főiskolai ifjúsággal szemben vállalt feladatainak megfelelni. Dr. Weiller Ernő ügyv. társelnök ismertette az egyesület kulturális és diákjóléti munkásságát, kifejtette, hogy egyesületünk csak abban az esetben végezheti zavartalanul működését, ha nem egy, vagy egynéhány ember megértésére, jóságára van léte alapozva, hanem ha széles emberrétegek anyagi erőforrására támaszkodhat. Ennek az emberrétegnek a megszerzését jelöli meg taggyűlés formájában a megjelentek feladatául. Az egyesület fennmaradását néhány ezer tag évenként befizetett tagdíja biztosíthatja. Leopold Gyula, Markovics Béla, dr. Ernst Ernő, dr. Hevesi Ferenc, dr. Hirschler Imre, Braun Vilmos, Kuliner Gyula, Scheiber Lajos, dr. Riegler Tibor, dr. Riegler Bernát szóltak hozzá a napirenden lévő kérdéshez és tettek javaslatokat az ügy kedvező megoldására, majd dr. Katona József, a MIEFHOF elnöke fejezte ki az ifjúság ragaszkodását az Omike vezetősége iránt.

PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG, VII., SIP UTCA 12. SZÁM.

HIRDETMÉNY

husvétii pászka (macesz) forgalombahozataláról

A pesti izr. hitközség előljárósága tudomására adja Budapest székesfőváros IV—IX. kerületek területén lakó híveknek, hogy pászka (macesz) szükségletük folyó évi március 31. napjától (vasárnaptól) kezdve a szokott helyeken lesz beszerezhető.

Ezek az elárúsító helyek naponként délelőtt 8 órától 1 óráig és délután 5 órától 7 óráig, szombat este 7 órától fél 10 óráig állnak nyitva a t. Vásárlóközönség rendelkezésére.

Vendéglősök, kávéháztulajdonosok, kávémérők, fűszerezsek és élelmiszerkereskedők a fent megjelölt elárúsítóhelyeken is kaphatnak pászkát, míg viszonteladás céljából nagyobb szükségleteik kielégítése végett a hitközség székházában (VII., Sip utca 12. l. 52. sz.) levő macesz-irodához kell fordulniok, ahová igénylésüket telefon útján (41—9—18) is bejelenthetik.

A pászka ára kg-ként 1 pengő 40 fillér, a macesz-dara, valamint az „FF” jelzésű finom macesz-dara (liszt) ára kg-ként 1 pengő 70 fillér. A széderesti smuremacesz az összes árudákban kapható, kis csomagban 90 filléres és nagy csomagban 1 pengő 80 filléres áron.

Végül nyomatékosan figyelmeztetjük a híveket arra is, hogy a hitközség területén kizárólag a pesti izr. hitközség előljárósága van feljogosítva a pászka gyártására és forgalombahozatalára, ennél fogva idegen helyről pászkát behozni tilos. Az ezen tilalom ellenére behozott pászka a közigazgatási hatóságok által el fog koboztatni, a tilalom ellen vétőkkel szemben pedig a kihágási büntető eljárás meg fog indíttatni.

Sós Ármin éles bírálata Kriszháber Adolf elnök kongresszusi szerepléséről

A budai hitközség csütörtökön este tartotta rendes közgyűlését, amelynek napirendjén *a zárszámadások vitája és az előjáróságnak a kongresszusról szóló jelentése szerepelt.* A közgyűlést nagy izgalom előzte meg, mert már napokkal előbb híre járt, hogy az ellenzék erős bírálatban fogja részesíteni *dr. Kriszháber Adolf* elnök kongresszusi szereplését.

Az elnöki jelentéshez *Schwarcz József* és *László Áron* szóltak hozzá, majd *Auer Róbert* előjáró jelentése után a zárszámadások tárgyalása következett, amelynek során *Alapi Béla* mondott nagyobb beszédet és részletes kritika tárgyává tette a budai hitközség pénzügyi helyzetét, amely semmi javulást nem mutat.

A budai hitközség még mindig képtelen a szükséges templomokat és iskolákat megteremteni.

Épen ezért nem marad más kivezető út, mint az unifikáció, amely egy csapásra megoldaná az összes budai bajokat és világvárosi nivóra emelné a budai hitközséget. *Székely Dezső* szintén többrendbeli kifogást emelt a zárszámadások ellen, majd *Diósi Jenő* főjegyző felolvasta *Kriszháber Adolf* elnök kongresszusi beszámolóját.

Azután nagy érdeklődés közepette *Sós Ármin* a budai zsidóság egyik tekintélyes vezérférfia emelkedett szólásra, hogy éles bírálatban részesítse *Kriszháber Adolf* elnök kongresszusi szereplését.

Sós Ármin beszéde végén 37 képviselőtestületi tag nevében a következő deklarációt tette:

— *Mi, akik hűséges szeretettől áthatva viseljük szívünkön a budai zsidóságnak és a budai hitközségnek javát, de ugyanakkor és ugyanugy átérezzük kötelességünket az egyetemes magyar zsidóság iránt és csak a megértő, békés együttműködésben látjuk felekezetünk boldogulásának biztosítékát:*

megdöbbenéssel fogadtuk dr. Kriszháber Adolf elnök urnak az Izraelita Országos Gyűlés ez év március 8-iki ülésében tett ama kijelentését, amely azt a fenyegetést kockáztatta meg, hogy amennyiben a statutumok adószakaszai eredeti szövegükben törvényerőre emelkednek, a szentesített szabályzatot a budai hitközség önmagára nem fogja érvényesnek tekinteni, vagy pedig a kongresszusi szervezetről kilép.

Szükségesnek tartjuk annak nyomatékos megállapítását, hogy *dr. Kriszháber Adolf* elnök urnak sem az előjáróságtól nem lehetett, sem a képviselőtestülettől nem volt ily kijelentésre felhatalmazása,

de erre felhatalmazást a képviselőtestület nem is adhatott volna neki, mert *ily végzetes horderejű kérdésben kizárólag és csakis az ösválasztók egyetemességének volna joga dönten.*

Meg kell állapítanunk továbbá, hogy

dr. Kriszháber Adolf elnök urnak nem volt ily irányu kijelentésre megbízatása az Izraelita Országos Gyűlés többi tizennégy budai képviselője részéről sem.

sőt az Izraelita Országos Gyűlésnek valamennyi budai képviselője szembehelyezkedett úgy *dr. Kriszháber Adolf* elnök urnak ezzel a kijelentésével, mint az ő teljesen egymagára maradt ellenszavazatával.

Mindezek alapján *dr. Kriszháber Adolf* elnök urnak az Izraelita Országos Gyűlés ez év március hó 8-iki ülésén kifejtett álláspontját *tiszteletreméltó magánvéleménynek* kell nyilvánítanunk.

A deklaráció mélységes hatást tett a jelenlévőkre, majd *Róna Miklós* és *Biró Géza* szólaltak fel, azután pedig *Kriszháber Adolf* magyarázni próbálta kongresszusi szereplését.

Olvason

Elhunyt Wessely Ödön egyetemi tanár, pedagógus, liberális embere volt, de amikor a Zsidó Lexikon őt kikeresztelkedett zsidónak mondotta, beperelte a lexikon vállalatot és bíróságilag köteleztette, hogy az illető ívet kivegyék. Természetesen ez csak papíron van így, mert az én példányomban is Wessely mint kikeresztelkedett zsidó szerepel. Sőt az egyedüli Wessely, aki szerepel a lexikonunkban, még a híres Hartwig Wessely héber költőt is kifelejtették.

A FŐVÁROSI CIRKUSZ RENESZAN-SZA. A Fővárosi Cirkusz épületét éveken keresztül elvonták valódi hivatásától. 1955. azonban meghozta a nagyközönségnek ismét a valódi cirkuszt! Utban van a nagy attrakció, a Busch-cirkusz. Ez a világhírű vállalkozás a tradíciót és a modern korszak csodálatos vívmányait sze-

renesésen egyesíti magában. Budapest kényes ízlésű és nagyigényű, de amellett igazságos kritikával rendelkező közönsége örömmel fogadta a Busch-cirkuszt, amely a legjobb műsorral, szenzáció, egyéni és tömegszámokkal, káprázatosi dímitási produkciókkal a pesti nyár eseménye lesz.

KATZ BÁCSI a Bethlen téri színpadon ríkatja és kacagtatja meg az embereket. A kis színház kitűnő érzékkel választotta ki ezt az ügyes, kedves, szórakoztató életképet, amit teljesen indokolatlanul „bohózatnak” hirdet a színpad. Nem bohózat ez, hanem épkézláb színmű. Peti Sándor és Vértes Lajos tollából. Láng György fülbemászó muzsikájával. A címszereplő Sarkadi Aladár, a Bársony-Dajbukát pár és Orsolya Erzsébet játsszák a főszerepeket kitűnően, lelkesen, szívvel. A kisebb szerepekben Pogány Irén, Czobor — ő rendezte a darabot — Simon Maresa, Pogány Margit, Hódv Erzsébet, Bánhidv László, Heltai Andor és Horlay Béla nagyszerű alakítást nyújtanak. Sugár Zolika elragadóan édes kis művész. (5 éves) Szabad jósolni? 150 táblás ház! . . .

Pihenés ● Gyógyulás ● Üdülés

SIESTA SZANATÓRIUMBAN

I., RÁTH GYÖRGY-U. 3.

TELEFON: 50-1-60.

Olvason

hogy Méhely professzor, a patentírozott magyar fajtudós könyvmáglya felállítását sűrgeti. A Cél című fajvédelmi folyóiratban és ezen a máglyán elsősorban Sós Endrének a nőkérdésről megjelent brosúráját óhajtja elégetni. Sós Endre tudnillik teljes jogi és gazdasági egyenjogúságot kíván ebben a művében a nőknek. Méhely professzor ellenben a szinte rabszolgasorban élő nőt tekinti ideáljának. Méhely professzor ugyanis ősturáni alapon áll és az ősturániak annakidején csakugyan nem adtak egyenjogúságot a nőknek. . . Méhely professzor már évek óta hallgat. S hogy most megint megszólalt, az az idők jele. A Sefcsik Györgyök, Héjjas Ivánok és Bánsághy Györgyök reneszánsza idején a fajvédő professzor is újjászülethet.

Olvason

Az Izraelita Tanítóegyesület közlönye összefoglalja az Országos kongresszus lefolyását. Csodálom, hogy kihagyta Dr. Kun Lajos veszprémi főrabbi ama indítványát, amely nagyon is érdekelhetné a

tanítóságot. Az indítvány ugyanis azt célozta, hogy minden rabbi szerezzze meg a tanítóképesítést is.

Olvason

A győri izraelita hitközség rabbi-állásra pályázatot írt ki. A hitközség, mint hírlik, nem akar kezdőt venni és így valószínű, hogy olyanokkal is fog tárgyalni, akik díszes pozícióikra való tekintettel nem hajlandók pályázni. Ez az ügy méltó elintézése, amit az egész vonalon érvényesíteni kellene.

Olvason

Március 2.-án rendezték Berlinben az első Liebermann-émlékünnepet. Az ünnepélyt Beethoven Eroicája vezette be, majd utána kiváló zsidó művészek és írók méltatták a nemrég elhunyt világhírű festőművész emlékét.

Olvason

A román kamarában Gunirescu egyetemi tanár erélyes interpellációt intézett a belügyminiszterhez, hogy Baragan körületében a zsidók 50.000 vagon honi földet Palesztinában exportálnak. Hivatkozott egy folyóirat közleményére. A bombasztikus interpelláció után kitűnt, hogy a hír az illető lap április elsejei számában jelent meg és tulajdonképpen áprilisi tréfának volt szánva.

BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ

KATZ BÁCCSI

a tavasz slágere!

Jegyrendelés 44-3-76

Mély szomorúsággal tudatjuk, hogy szeretett főnökünk.

Szücs Mór

úr,

a Szücs és Márkus cég beltagja

április hó 10-én elhunyt. A megboldogultban nemcsak főnökünket gyászoljuk, hanem mindenkor megértő, nemes gondolkodású és jóindulatú támogatóinkat is, kinek emlékét soha el nem muló kegyelettel fogjuk megőrizni.

A Szücs és Márkus cég személyzete.

Olvason

Két palesztinai arab ujságot három hónapra betiltottak féktelen zsidó-ellenes izgatás miatt. Az ujságbetiltásokkal kapcsolatban Nablusban házkutatásokat tartottak, mikor is nacionalista araboknál különféle lőfegyvereket találtak. A fegyverek Németországból származnak. . .

Olvason

Der Schild, a német zsidó frontarcok birodalmi szövetségének lapja a háborúban elesettek emlékére rendezett gyásznapon megemlékezik arról a tizenkétezer zsidó katonáról, aki Németországért a harcokban esett el. „Közösen viselt bánat — írja — minden határt elmos egy ilyen napon. A sok koszorú között, amit bajtársi hűség tett le kegyeletteljesen az emlékműre, ott volt — mint minden évben — a német zsidó frontarcok bi-

rodalmi szervezetének koszoruja is. Eltávolítását kívánták, mi megtagadtuk: végül is hivatalos úton távolították el.”

P Á L Y Á Z A T.

A győri izraelita anyahitközség főrabbi állására pályázatot hirdet. A pályázaton csak budapesti Ferenc József rabbiszemináriumi képesítésű okl. rabbi, magyar állampolgárok vehetnek részt. A kérvényhez oklevél és egyéb okmányok eredetiben, vagy hiteles másolatban csatolandók. Utazási költségek csak a próbaszónoklatra meghívottaknak térítetnek meg. Részletes feltételeket a szolgálati megállapodás fogja meghatározni. Felvilágosítással egyébként a hitközség titkári hivatala szolgál, ahová a pályázati kérvények 1955 május 1-ig nyújthatók be.

Előljáróság.

**BUSCH a nagyqualitások
CIRKUSZA**

a világ minden tájáról származó hatalmas személyze-
tével és óriási állatállományával bevonul Budapestre

A jelenkor legnagyobbméretű
cirkusz-szenzációja

A legjobb műsor, melyet Budapesten valaha láttak.
Minden szám

UTOLÉRHETETLEN

Megnyitó előadás a
Fővárosi Cirkuszban
április 20-án

Igazgatósági telefon: 18-3-35. **Jegyelővétel** kizárólag a Köz-
ponti Színházjegy Irodában VI. Teréz-körut 5. Tel.: 11-1-11,
11-1-12, 11-1-13, 20-0-00, ahol kivánságára jegyét egyszerű
telefonrendelésre is címére küldik.

Cirkuszpénztár tel.: 20-0-11, naponta 10 től állandóan nyitva.

Felolós szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.
Postatakarékszám 16.760

Neufeld Zoltán (PANNONIA) nyomda Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09